

Մ աշտոցի Արձագանգ

Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ Սուրբ Յակոբ Կիրակնօրեայ Դպրոցի ամսաթերթ
WWW.SOURPHAGOP.ORG (13-րդ տարի)

Այս թիւով.....

Սրբապատկերը Հայ Եկեղեցւոյ մէջ

Էջ 2

Մայիս Ամսուան Բացատրական

Տօնացոյց

Էջ 3-6

Յիսուսի Համբարձումը
Հոգեգալուստ Պենտէկոստէ
Բ. Ծաղկազարդ
Շարական Հոգեգալուստի

Շ, Ո, Չ, Պ, Ջ գիրերը

Էջ 7-11

Սարդարապատ

Էջ 12

1918 Թուականի Մայիսեան

Հերոսամարտը եւ Հայ Եկեղեցին

Էջ 13

5-րդ Պատուիրանը

Էջ 14

Եզակի գիրեր

Էջ 14

Պահուած Բառ

Էջ 15

Ո՞րն է Ճիշդ Պատասխանը

Էջ 16-19

Ամավերջի Հանդէս

Էջ 20

Մայիս 2013 (Ի տարի թիւ 9)

Հ...Համբարձում,
Հոգեգալուստ

Խաչքարի Հեղինակ Ժողովրդական Վարպետ,
Ռուբեն Նալբանդյան

Ամսուան Համարը

«Հետեւաբար, գացէք եւ բոլոր ժողովուրդները ինձի աշակերտ դարձուցէք:
Զանոնք մկրտեցէք՝ Հօր, Որդիին եւ Սուրբ Հոգիին անունով: Անոնց ստրվեցուցէք
այն բոլոր պատուիրանները որ ես ձեզի տուի, եւ ահա ես ձեզի հետ պիտի ըլլամ,
մինչեւ աշխարհիս վախճանը: *Մատթէոս 28.19-20*»

Հաւատք

Կրօն

Եկեղեցի

Լեզու

Մշակոյթ

Փոխան խմբագրականի

Այս թիւով կը շարունակենք Սրբութեան մասին դասախօսական շարքը, որ սկսանք Նոյեմբեր 2012-ի թիւով:

ՍՐԲԱՊԱՏԿԵՐՆԵՐԸ ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՄԷՁ

(ՎԱԶԳԷՆ ՂՈՒԿԱՍԵԱՆ, Յունիս, 1984 - Անթիլիաս)

Նկարչութեան արուեստը հնագոյն ժամանակներէն օգտագործուած է մարդուն կողմէ՝ արտայայտելու համար իր հոգեկան եւ մտային աշխարհը, պատկերելու իր անտեսանելի աստուածները եւ այդ պատկերներու միջոցով աստուածներէն խնդրելու ոյժ եւ պաշտպանութիւն: Հնագոյն բոլոր կրօնքներուն մէջ լայնօրէն օգտագործուած է նկարչութեան արուեստը:

Քրիստոնէական կրօնքին մէջ եւս պատկերներու օգտագործումը նկատելի է առաջին դարերէն: Աւանդութեան համաձայն Քրիստոս ինք իր դէմքը կը նկարէ դաստառակին վրայ եւ այդ դաստառակը կը դրկէ Եդեսիոյ Աբգար թագաւորին առ ի մխիթարութիւն եւ բժշկութիւն: Առաջին դարու քրիստոնէաներ ստորերկրեայ դամբարաններու (քաթաքօմայ) մէջ կը կիրարկէին խորհրդանշական նկարչութեան ձեւը, Քրիստոսի գաղափարը արտայայտելով ձուկի նկարով, Յարութիւնը փիւնիկ թռչունով, եւայլն:

Քրիստոնէութիւնը պաշտօնական կրօնք հռչակուելէն ետք, Դ. եւ Ե. դարերուն, պատկերներուն գործածութիւնը կ'ընդհանրանայ քրիստոնէայ եկեղեցիներուն մէջ, միեւնոյն ժամանակ սակայն հետզհետէ պայքար մը կը ծաւալի եկեղեցիներէն ներս պատկերներուն գործածութեան դէմ: Պատկերներու դէմ այդ շարժումը ծանօթ «պատկերամարտ» անունով, իր գագաթնակէտին կը հասնի Ը. դարուն երբ այդ շարժումին կը միանայ Բիզանդիոնի Լեոն Գ. Իսաւրացի կայսրը (717-741): 726-ին Լեոն կայսր յատուկ հրովարտակով մը կ'արգիլէ պատկերներու գործածութիւնը եկեղեցիներէ ներս, պատկերները նկատելով հեթանոսական կուռքեր: Բիզանդիոնի յաջորդ կայսրը Կոստանդին Ե. 753-ին գումարել կու տայ Հերարայի ժողովը, նուիրականացնելու համար Լեոն կայսր հրովարտակով արտահայտուած կեցուածքը պատկերներու դէմ: Երկարատեւ պայքարներէ ետք, 787-ին Իրէնէ կայսրուհիի հրաւերով եւ հովանաւորութեամբ կը գումարուի Նիկիոյ Բ. Տիեզերական ժողովը որ կը մերժէ Հերարայի ժողովին որոշումները եւ պատկերները կը վերահաստատէ եկեղեցիներէն ներս:

Թ. դարու առաջին տասնամեակներուն, Բիզանդիոնի կարգ մը կայսրերը միանալով պատկերամարտ շարժումին, վերստին կ'արգիլեն պատկերներու գործածութիւնը եկեղեցիներէն ներս: Սակայն 842-ին Թէոդորա կայսրուհին կու գայ վերջնականապէս ապահովելու «պատկերներու յաղթանակը» Բիզանդական եկեղեցիէն ներս: Երկարատեւ պայքարները պատճառ կը դառնան որ, Յոյն եկեղեցին պատկերներու մատուցուած յարգանքը արտայայտէ ծայրայեղ կերպով եւ յանգի պատկերապաշտութեան:

Հայաստանեաց եկեղեցին եւս սկիզբէն ընդունած է պատկերները: Այդ մասին առաջին ապացոյցները կարելի է գտնել Աբգար թագաւորի ստացած հրաշագործ դաստառակ պատկերի, ինչպէս նաեւ Բարթողիմիոս Առաքելի կողմէ Հայաստան բերուած եւ Հոգեաց վանքին մէջ զետեղուած Աստուածածնի պատկերի դրուագներուն մէջ, ինչպէս կ'աւանդուին Մովսէս Խորենացիի եւ միջնադարեան կարգ մը պատմիչներու

կողմէ:

Հայ եւ ընդհանուր եկեղեցւոյ գրականութեան մէջ պատկերամարտ շարժումին դէմ գրուած առաջին գործը կը պատկանի Է. դարու հեղինակ Վրթանէս Քերթոզի: «Յաղագս Պատկերամարտից» խորագրով, ծանօթ Վրթանէսի գործէն, ի յայտ կու գայ թէ, Է. դարու սկիզբները Հայաստանի մէջ գոյութիւն ունէր պատկերամարտ կազմակերպուած շարժում մը, որուն մէջ կը միանային Մանիքեական եւ Մարկիոնական աղանդներու ազդեցութեան տակ գտնուող հերձուածողներ, մանաւանդ Պաղիկեան աղանդաւորներ: Պատկերամարտները պատկերներու մատուցուած յարգանքը համազօր կը նկատէին կռապաշտութեան: Վրթանէս բուռն կերպով կը հերքէ պատկերամարտերու քարոզութիւնները, Աստուածաշունչէն եւ եկեղեցական հայրերու գործերէն, կատարելով բազմաթիւ մէջբերումներ:

Է. դարէն կանգուն մնացած կարգ մը եկեղեցիներու, յատկապէս Սրէնի, Տեկորի, Թալիշի, Թալինի եւ Լմբատավանքի մէջ կարելի է գտնել Քրիստոսի, Ս. Աստուածածնի, առաքեալներու եւ սուրբերու որմնանկարներ:

Արաբական տիրապետութեան տակ մշակոյթի միւս բոլոր բնագաւառներուն նման, նկարչութեան արուեստը եւս ամլութեան կը դատապարտուի: Բագրատունեաց Թագաւորութեան հաստատումով կացութիւնը կը բարեփոխուի եւ յատկապէս Ժ. դարուն, եկեղեցական նկարչութիւնը լայն ծաւալ կը ստանայ: Հայաստանի զանազան շրջաններուն մէջ կը կառուցուին նոր եկեղեցիներ, որոնց ներքին որմերը կը նկարագարուին տերունական եւ սրբոց պատկերներով: Այս եկեղեցիներէն յատկապէս կ'արժէ յիշել Աղթամարը, ուր մինչեւ այժմ նոյնիսկ կարելի է գտնել որմնանկարներ:

Ժ. դարուն եթէ մէկ կողմէ պատկերներու գործածութիւնը կը ծաւալի Հայ եկեղեցիներէ ներս, միւս կողմէ սակայն Հայ եկեղեցին երբեք չ'ընդունիր բիւզանդական եկեղեցւոյ ծայրահեղ ըմբռնումը պատկերներու նկատմամբ, եւ Ժ. դարուն Վահան Կաթողիկոս իր Աթոռէն կը հեռացուի փորձած ըլլալով Հայ եկեղեցիներէն ներս պատկերներու գործածութիւնը պարտադրել, Բիւզանդական եկեղեցիներու ըմբռնումներուն համաձայն:

Հայ եկեղեցւոյ մեծագոյն վարդապետներէն Յովհաննէս Մարկաւազ իր «Վասն Պատկերաց» գործին մէջ, խօսելով պատկերներու մասին, կ'ըսէ. «Փրկչի գծագրութիւնը տեսնելով՝ աւելի կ'արժարժուի անոր յիշատակը մեր մէջ: Պարտաւոր ենք երկրպագել փրկչին եւ մեր պաշտամունքը ընել անոր առջեւ: Իսկ Ս. Աստուածածնի պատկերին առջեւ պէտք է աղաչել որ բարեխօս ըլլայ մեզի համար Քրիստոսի մօտ: Առաքեալներու, մարգարէներու եւ յայտնի վկաներու կենդանագիրներու դիմաց, պէտք է օրհնել բարձրեալը որ ընտրեց զանոնք... պէտք է սուրբերը որպէս բարեխօս ունենալ, եւ ո՛չ թէ անոնց դիմաց նիւթապաշտ կամ պատկերապաշտ ըլլալ»:

ԺԳ. դարուն, Զաքարեաններու իշխանութեան օրով, վրացական ազդեցութեան տակ, պատկերներու գործածութիւնը աւելի կը շեշտուի Հայ եկեղեցիներէն ներս իսկ ԺԷ. Եւ ԺԸ. դարերուն, անիկա կը հասնի աննախընթաց տարողութեան Հայաստանի եւ կարգ մը հայկական գաղթավայրերու մէջ, յատկապէս Էջմիածնի եւ Նոր Զուղայի գաղութի զանազան եկեղեցիներուն մէջ:

Հայ եկեղեցւոյ ծիսարանին մէջ կան յատուկ Կանոններ «Նկարեալ եկեղեցի օրհնելու» եւ «Պատկեր օրհնելու եւ օծելու»: Չենք գիտեր թէ ո՞ր դարուն այդ Կանոնները հաստատուած են, սակայն անոնք լաւագոյն կերպով կ'արտայայտեն Հայ եկեղեցւոյ տեսութիւնը պատկերներու նկատմամբ: Օրհնութեան Կանոնին մէջ Աստուծոյ ուղղուած աղօթքները ի միջի այլոց կ'ըսեն. «Մենք քու մեղաւոր ծառաներդ, քու պատուիդ եւ փառքիդ համար պատրաստեցինք պատկերները քու Սուրբ հրեշտակներուն եւ հրեշտակապետներուն եւ մարդկային սեռի սուրբերուն, որոնք արժանի եղան քեզի եւ ստացան Սուրբ Հոգիդ: Եւ արդ Երկնաւոր Հայր... կ'աղաչենք որ առաքես Սուրբ Հոգւոյդ շնորհքը եւ օրհնես այս պատկերները որ պատրաստեցինք քու սուրբերուն անունով... սուրբ եկեղեցւոյ պայծառութեան ի պատիւ եւ յերկրպագութիւն ամենասուրբ Երրորդութեանդ»:

Մատենագրական, ծիսական եւ առարկայական տուեալներու լոյսին տակ կարելի է եզրակացնել.

1.- Հայաստանի մէջ առաքելական քարոզութեանց հետ միասին ընդունուած են պատկերները եւ յարգանքի արժանացած:

2.- Ը. Եւ Թ. դարերուն Բիզանդական կայսրութեան մէջ մեծ յուզում յառաջացուցած պատկերամարտ շարժումը, տակաւին Է. դարուն լուրջ արտայայտութիւն է գտած Հայաստանի մէջ:

3.- Հայ եկեղեցւոյ մէջ պատկերները պաշտամունքի առարկայ չեն եղած երբեք, այլ՝ անոնք արժանացած են յարգանքի եւ ծառայած եկեղեցին պայծառացնելու եւ երեւակայութիւնը ուղղելու դէպի իրենց անտեսանելի Աստուածը, եւ Սուրբերը որպէս բարեխօս ունենալու աստուածային ողորմութեան համար:

4.- Դարերու ընթացքին, հայ եկեղեցիներէն ներս ընդունուած պատկերները մէկ հիմնական մասը կը կազմեն հայ նկարչական արուեստի ժառանգութեան:

* * *

Մայիս Ամսուան Բացատրական Տօնացոյց

Կիր. 5	Զ. Կիրակի Յինանց
Եշ. 9	Տօն Քրիստոսի Համբարձման
Կիր. 12	Բ. Ծաղկազարդ / Մայրերու Օր
Կիր. 19	Հոգեգալուստ (Պենտէկոստէ)
Կիր. 26	Յիշատակ Եղիա Մարգարէին
Բշ. 27	Ս. Հռիփսիմեանց Կոյսեր
Գշ. 28	Ս. Գայիանեան Կոյսեր / Հայաստանի Ա. Հանրապետութեան Տարեդարձ (95-ամեակ)
Եշ. 30	Սրբոց Յովհաննու Կարապետին եւ Աթանազիինայ Եպիսկոպոսին

Յիսուսի Համբարձումը

Համբարձում կը նշանակէ «բարձրացում»: Համբարձումը Յիսուսի յարութիւն առած ու փառաւորուած մարմնով երկինք բարձրանալու եւ Հայր Աստուծոյ աջ կողմը նստելու յիշատակումին տօնն է, որ տեղի կ'ունենայ միշտ Հինգշաբթի օր, Յարութեան 40-րդ օրը:

Յարութենէն ետք, Յիսուս իր աշակերտներուն երեւնալէ ետք, 40-րդ օրը իր աշակերտներուն հետ Ձիթենեաց լեռ բարձրացաւ ուր յայտնեց իր աշակերտներուն թէ «երբ Սուրբ Հոգին իջնէ ձեր վրայ, զօրութեամբ պիտի լեցուիք ու իմ վկաներս պիտի ըլլաք, Երուսաղէմի, Հրէաստանի, եւ Սամարիայի մէջ մինչեւ աշխարհի ծայրամասերը»: Երբ ան կ'արտասանէր այս խօսքերը, Յիսուս երկինք կը բարձրանայ մինչեւ որ ամպերը ծածկեն զԻնք աշակերտներուն տեսողութենէն: Այս պատուիրանին համաձայն՝ աղէտս ու Բարթողոմէոս Առաքեալները Հայաստան կու գան հիմնելու Հայաստանեայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցին:

Հոգեգալուստ Պենտէկոստէ (50)

Հոգեգալուստը տեղի ունեցաւ Համբարձումէն 10 օրեր ետք եկող Կիրակի օրը: Ըստ Համբարձեալ Յիսուսի խոստումին, Սուրբ Հոգին հրեղէն լեզուներու պէս հանգչեցաւ Առաքեալներուն վրայ, որոնք զօրութեամբ լեցուեցան, եւ տարբեր լեզուներ խօսելու կարողութիւնը ունեցան, որուն միջոցով կրցան Քրիստոսի Աւետարանը քարոզել Աշխարհի տարբեր երկիրներէն ժամանած հրեաներուն, որոնք եկեր էին Պենտէկոստէ (Զատիկէն 50 օրեր ետք նշուող) երկու տօները տօնելու:

ա. Առաջին հունձքը Տիրոջ նուիրելու Տօնը

բ. Մինա լերան վրայ Աստուծոյ տասնաբանեայ պատուիրաններուն տուչութեան: Նկատելով որ Քրիստոսի յարութիւնը եւ Հոգեգալուստը տեղի ունեցան Մէկշաբթի օրը, Մէկշաբթին դարձաւ Տերունի օր եւ կոչուեցաւ Կիրակի:

Երկրորդ Ծաղկազարդ

Այսպէս կը կոչուի Համբարձման յաջորդող Կիրակին: Ան իր անունը ստացած է պարզապէս այդ օրուայ ճաշու Աւետարանէն որ կը կարդացուի եկեղեցւոյ մէջ: Թէ ինչո՞ւ:

Հայ Եկեղեցին Նոր Կիրակիէն սկսեալ՝ 4 աւետարանները կը կարդայ շարունակաբար եւ այդ կարգին շարունակութեամբ 4 աւետարաններուն Քրիստոսի Երուսաղէմ մուտքին բաժինները կը կարդացուին Ս. Զատկին յաջորդող ճոր Կիրակիին ընթացքին՝ որ Համբարձումի յաջորդող կիրակին է, երբ Ծաղկազարդի յիշատակութեան կրկնութիւնը տեղի կ'ունենայ: Այսպիսով ժողովուրդը երկրորդ անգամ ըլլալով կը լսէ Ծաղկազարդի հատուածը՝ որմէ անունը:

Երկրորդ Ծաղկազարդի օրն ալ Զատկուան պէս 35 օրերու շարժականութիւն ունենալով՝ Մայիս 3էն Մինչեւ Յունիս 6 կրնայ հանդիպիլ:

ՇԱՐԱԿԱՆ ՀՈԳԵԳԱԼՈՒՄՏԻ

– Օրհնութիւն –

Առաքելոյ աղաւնոյ իջանելով մեծաձայն հրնչմամբ ի բարձանց,
Ի նմանութիւն լուսոյ փայլման հրազինեաց անկիզելի զաշակերտսն,
Մինչդեռ նըստէին ի սուրբ վերնատանն:

Աննիթական աղաւնի, անքըննելի որ քննէ ըզխորս Աստուծոյ.
Չոր առեալ ի Հօրէ պատմէ գահաւոր եւ ըզմիւսանգամ գալուստն.
Չոր քարոզեցին համագոյական:

Օրհնութիւն ի բարձունս, ելողին ի Հօրէ Հոգւոյն սըրբոյ.
Որով առաքեալքն արբեցան անմահական բաժական,
Եւ հրաւիրեցին զերկիրս ի յերկինս:

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ

Երկնառաքեալ Աղաւնին, բարձրաձայն հնչմամբ իջաւ Աստուծմէ
Փայլուն լոյսի նմանութեամբ, անսպառ կրակով զինեց աշակերտները.
Երբ նստած էին ի սուրբ վերնատուն:

Աննիթական աղաւնին, որ կը քննէ խորքերն Աստուծոյ,
Հօրմէն իմացած կը պատմէ ահաւոր եւ միւսանգամ գալուստն,
Որ հօր հետ միշտ է համագոյական:

Օրհնութիւն երկինքին, Հօրմէ Բխող Սուրբ Հոգիին.
Որով առաքեալներ լեցուեցան, որպէս անմահ բաժակէն.
Եւ հրաւիրեցին երկիրս դէպ երկինք:

Շնորհատու բարեաց,
Շնորհեա զբաւութիւն,
Շնորհեա զթողութիւն:

Ուրախացո, Տէր,
Ոգույս փրկութեամբ,
Ոյր վասն եմ ի սուգ:

Չար մշակողին,
Չար սերմանց նորին,
Չորացող զպտուղ:

Պարգելիչ բարեաց,
Պարգելեա իմոց,
Պարտեացս թողութիւն:

Ջուր շնորհեա աչացս,
Ջերմ հեղուկ արտոսր,
Ջնջել զհանցանս:

ՍԱՐԴԱՐԱՊԱՏ

Գիտե՛ի՞ր թե՛

. Հայաստանի Հանրապետության Զինանշանին կեդրոնը Արարատ լեռն է որուն վրայ կը հանգչի Նոյեան Տապանը:

. Հայերենը Հայաստանի պաշտօնական լեզու հռչակուեցաւ Դեկտեմբեր 1919-ին:

. 1918-1920 Անկախ Հայաստանի վերջին դաշնագիրը՝ Սերի Դաշնագիրը ստորագրուեցաւ 10 Օգոստոս 1920-ին:

1918 թուականի Մայիսեան Հերոսամարտը եւ Հայ Եկեղեցին

1918 թուականի սկիզբներուն, թրքական բանակը, արեւմտեան Հայաստանի հայերը ցեղասպանութեան ենթարկելէ վերջ, իր յառաջխաղացքը շարունակեց ձգտելով գրաւել նաեւ արեւելեան Հայաստանը: Այս սպառնալիքին դէմ կեցաւ հայ հասարակութիւնը իր ամբողջութեամբ, ներառեալ Հայաստանեայց եկեղեցին, որուն մասնակցութիւնը մայիսեան հերոսամարտին արժանի է յիշատակման: Նկատի ունենալով թուրքերու դէպի արարատեան դաշտ շարժումը, հայկական զօրքերու հրամանատարութիւնը դիմեց օրուան Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Գեորգ Ե. Սուրենեանցին, առաջարկելով անոր Էջմիածնին յապառնացող վտանգին առջեւ կաթողիկոսական մայր աթոռը տեղափոխել աւելի ապահով տեղ՝ Բիւրական:

Ահա թէ ինչ էր կաթողիկոսին կոչը իր ժողովուրդին, առ ի պատասխան փախուստի այդ առաջարկին. «Ազգ հայոց, թուրքը մեր բանական հօտի դարաւոր թշնամին, նուաճել է Ալեքսանդրապոլը, շարժում է դէպի սիրտը մեր երկրի, մեր հաւատի, մեր կենսագրութեան: Գալիս է Արարատեան երկրի վրայ: Թուրքը, կոտորած ու աւեր սփռելով, գալիս է եւ մեր զօրապետներն էլ այլ էլք չեն գտնում այդ աղետից, քան Հայոց հայրապետին փախուստի մղել: Նրանք Ամենայն Հայոց կաթողիկոսին առաջարկում են ոսոխի բերանին թողնել Մայր աթոռ Սուրբ Էջմիածինը, մեր սրբարանները, հայ ժողովուրդը, հայրենի երկրի վերջին կտորը: Առաջարկում են լքել այս բոլորը եւ սեփական կեանքը փրկել Բիւրականում կամ այլ անմատչելի լեռնածերպի վրայ: Ո՛չ եւ ոչ, հազար անգամ ոչ: Ես չեմ լքի մեր սուրբ նախնիներից աւանդուած մայր աթոռը: Ես չեմ հեռանայ Հայոց առաքելական եկեղեցու օճախից: Եթէ հայոց զինուորութիւնն ու ինքը՝ հայ ժողովուրդը չեն կարողանայ թշնամու առաջխաղացումը կասեցնել, եթէ ի զօրու չեն լինի մեր սրբութիւնները, ապա թող եւ նահատակուեմ հենց այստեղ շեմի վրայ Մայր աթոռի, որու գահակալի պատիւն ունեմ մեր սուրբ նախնիների արդար բարեխօսութեամբ եւ Աստուծոյ ողորմածութեամբ: Միթէ մենք չպիտի կարողանանք պահպանել մեր օճախի կրակը, մեր հաւատի ջահը, մեր ազգային գոյի հիմքերը: Իսկ եթէ եկել է վերջը, ապա այն ինչն՝ ի չընդունենք պատուով ու քաջութեամբ եւ ոչ թէ ողորմելի զեռունի պէս ոսոխի առաջ սողալով: Մեր պատմութեան անցեալ դարերը լիքն են քաջութեան օրինակներով, ներկուած են նահատակների արեամբ: Դրանով չի սպառուել մեր արիւնը եւ չի կորսուել քաջութիւնը մեր շարքերից: Դարեր շարունակ հայոց ազգն այսպէս է ապրել՝ իր ինքնութեան համար պայքարելով, իր վաղուայ համար այսօր մեռնելով: Եւ որովհետեւ, ով գաղափարի՝ հետ է մեռնում, մեռնում է որպէս հատիկը ցորենի, ապա հատիկի մահով նոր կեանքեր են ծնուում վաղ թէ անագան: Դրա համար է, որ զանգուածային կոտորածներով ու մահերով հարուստ մեր կենսագրութիւնը չի ունեցել եւ երբեք էլ չպիտի ունենայ վերջին վերջակէտ: Ուրեմն էլ ինչն՝ ու դաւենք ապրելու եւ գոյատեւելու մեր ազգային կերպին: Ինչն՝ ազգովին չբարձրանանք թշնամու դէմ, որ գալիս է անդրարաքսեան իր թեթեւ յաջողութիւններով յղիացած եւ մեր արեան վերջին կաթիլին ծարաւի...»

Եւ վեհարանի դահլիճին ու Մայր աթոռի բակին մէջ հաւաքուած ամբողջ բազմութիւնը կերպարանափոխուած միահամուռ բացագանչեց.

- Պատրաստ ենք ելնելու, Վեհափառ Տէր:

Ապա ծերունագարդ հայրապետը, իր արծուային հայեացքն ուղղելով ժողովուրդին շարունակեց.

- Ես միշտ էլ հաւատացել եմ իմ ժողովրդի ոգուն: Ես գիտեմ նրա անցած ճանապարհի դառնութիւնները: Ես համոզուած եմ նաեւ, որ ազգն իմ հայոց անարգ թշնամուն դեռ չի ասել իր վերջին խօսքը: Եւ խօսքն այդ պիտի լինի յաղթական:

Կաթողիկոսին խօսքը բազմացուեցաւ տպարանին մէջ եւ ուղարկուեցաւ ռազմաճակատ...

5-րդ պատուիրանը
Պատուէ՛ հայրդ ու մայրդ, որպէսզի կեանքդ երկար ըլլայ
այն երկրին վրայ, որ ես՝ Տէրը, քու Աստուածդ, քեզի կու
տամ:

Մեր բոլոր բանաստեղծները ամենէն քնքոյշ եւ սրտաթով բառերը վերապահած են մայրերուն: Մայրութիւնը այնքան նուիրական արժէք մը եղաւ հայ ժողովուրդին համար որ մայր բառը դարձաւ բնորոշիչ բառը հայոց ամենէն նուիրական սրբութիւններուն.

- Մայր Եկեղեցի, Մայր Աթոռ, Մայր Տաճար
- Մայր Հայաստան, Մայր հայրենիք, Մայրաքաղաք
- Մայրենի լեզու
- Մայր Արաքս

Դուք ձեր կեանքով, նուիրումով, գոհողութեան գերազանց արտայայտութեամբ ամենէն մեծ դաստիարակներն էք հայ ժողովուրդի զաւակներուն: Ձեր դասագիրքը Ձեր սէրն է, ձեր գրիչը՝ ձեր ժպիտը...

Արեգակի լոյսին պէս թող այդ ժպիտը միշտ ծագի հայ մանուկներու աչքերուն մէջ, երբ անոնց աչքերը բացուին աշխարհի լոյսին:

Գարեգին Բ. Կաթողիկոս
Մեծի Տանն Կիլիկիոյ

Եզակի գիրեր
Հայերէն գիրերով Sudoku

գ	ը	ե	դ	զ	է	բ	ա	թ
ա	զ	դ	թ	բ	է	զ	է	ը
թ	բ	է	ա	ը	զ	դ	զ	ե
զ	թ	զ	է	ե	բ	ը	դ	ա
է	ե	ա	ը	դ	զ	թ	բ	զ
բ	դ	ը	զ	թ	ա	զ	ե	է
ե	ա	թ	բ	զ	դ	է	ը	զ
ը	է	բ	զ	ա	թ	ե	զ	դ
դ	զ	զ	ե	է	ը	ա	թ	բ

ը								զ
			զ	է	թ			
թ	զ		ա		ը		է	ե
զ	դ		է		զ		թ	բ
	է						դ	
զ	թ		բ		է		ե	զ
է	զ		ը		ե		զ	դ
			դ	է	զ			
ա								է

Նախորդ «Եզակի գիրեր»ուն լուծումը

Ամբողջացուր քառակուսիները, գործածելով ա, բ, գ, դ, ե, զ, է, ը, թ գիրերը պայմանաւ որ միայն մէկ անգամ գործածես իւրաքանչիւր գիր, իւրաքանչիւր

- . հորիզոնական գիծի վրայ
- . ուղղահայեաց գիծի վրայ եւ
- . իննեակ քառակուսիի մէջ:

Պատկերաբան

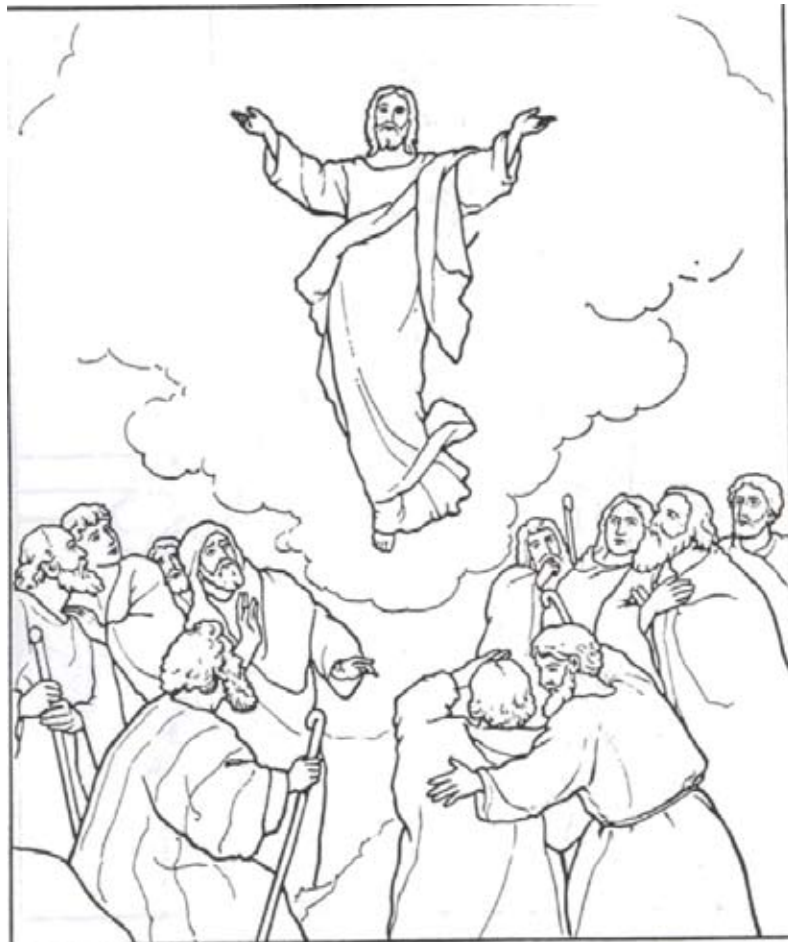
կ	ի	ր	ա	կ	ն	օ	ր	ե	ա	յ
ք	ա	ր	շ	ր	տ	ա	ր	ր	վ	ա
կ	ա	ռ	ա	պ	ա	ն	ե	ե	ա	ւ
ա	ե	ր	կ	պ	վ	ա	ն	ա	ր	ի
լ	ա	ր	ե	ե	ա	ր	ւ	ւ	ժ	տ
ա	ւ	ա	ր	ն	ի	ս	ռ	մ	ա	ե
ն	ա	ր	տ	տ	իս	ռ	տ	ջ	ր	ա
ա	ւ	ք	իս	տ	տ	ա	ւ	ա	ա	ն
ւ	ռ	ռ	ռ	իս	ր	ե	ւ	ռ	ն	ա
ռ	ւ	ր	ւ	ռ	տ	կ	ա	յ	տ	տ
ր	ր	ռ	լ	ա	լ	կ	ա	ն	ե	ա
հ	ա	ն	ա	պ	ա	զ	ռ	ր	ս	ս

այտ
անարի
աշակերտ
ապաստան
աուր
աւար
արար
լալկան
իսաւ
իտւլ
կիրակնօրեայ

կալանաւոր
կշռել
կտուր
մոսին
նարտ
նուէր
նորոք
ուռի
ուիստ
ուր
կառապան

հանապազոր
յաւիտեան
սա
սիստոր
սատանա(յ)
վարժարան
տէր
տունէր
տիտուր
քարշ
կալանաւոր

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը
Մանկապարտեզի անկիւն

Ամբողջացո՛ւր Ըստ Ղուկաս 24.50-53ի
օրհնեց, երկինք, երկրպագեցին, զԱստուած, Բեթանիա,
բաժնուեցաւ, Երուսաղէմ
Յիսուսի համբարձումը այս տարի Մայիս -- ին է:

Ապա տարաւ զանոնք մինչեւ ----- եւ ձեռքերը
վեր բարձրացնելով ----- զանոնք: Եւ մինչ
կ'օրհնէր, ----- անոնցմէ, դէպի -----
բարձրանալով: Անոնք ----- Յիսուսի եւ մեծ
ուրախութեամբ վերադարձան -----: Ամէն օր
տաճարին մէջ էին՝ գովելով ու օրհնաբանելով -----
-----:

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը

Նախակրթարան Ա., Բ. եւ Գ. դասարաններու անկիւն

1.- Այս տարի ե՞րբ կը տօնենք

Մայրերու օրը:

ա. Մայիս 10

բ. Մայիս 11

գ. Մայիս 12

դ. Մայիս 13

2.- Ասոնցմէ ո՞ր մէկը սխալ է:

ա. Նոր Կիրակի

բ. Սրճագոյն Կիրակի

գ. Կարմիր Կիրակի

դ. Կանաչ Կիրակի

3.- Հետեւեալներէն ո՞ր մէկուն

պատկերը Հայաստանի

Հանրապետութեան Զինանշանին

վրայ կը գտնենք (երկու

պատասխան):

ա. Արարատ լեռը

բ. Նոյեան Տապանը

գ. 10 Պատուիրանները

դ. Յիսուսի Համբարձումը

4.- Սուրբ Խաչին երեւումը ո՞ր տեղի ունեցաւ:

ա. Երուսաղէմէն մինչեւ Երիքով

բ. Երիքովէն մինչեւ Երուսաղէմ

գ. Գողգոթայէն մինչեւ Ձիթենեաց լեռ

դ. Փոքր Մասիսէն մինչեւ Մեծ

Մասիս

5.- Համբարձումը շաբթուան ո՞ր օրը կը տօնենք:

ա. Երկուշաբթի

բ. Երեքշաբթի

գ. Չորեքշաբթի

դ. Հինգշաբթի

6.- Պատարագի ընթացքին ո՞վ

(որո՞նք) կ'երգէ (կ'երգեն) «Քրիստոս

ի մէջ մեր յայտնեցաւ...»:

ա. Պատարագիչը

բ. Սարկաւազը

գ. Քահանան

դ. Դպիրները

7.- Ողջոյն տուողը ի՞նչ կ'ըսէ:

Քրիստոս - մէջ --- յայտնեցաւ

8.- Ողջոյն ստացողը ի՞նչ կ'ըսէ:

----- է ----- Քրիստոսի

9.- Այս տարի Հայաստանի Ա.

հանրապետութեան քանիերո՞րդ

տարեդարձն է:

ա. 96

բ. 95

գ. 94

դ. 93

10.- Ո՞ր ստորագրուեցաւ

Հայաստանի Ա. հանրապետութեան

վերջին դաշնագիրը 10 Օգոստոս

1920-ին:

ա. Սեւր

բ. Լոզան

գ. Պերլին

դ. Փարիզ

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը

Նախակրթարան Դ., Ե. եւ Ջ. դասարաններու անկիւն

1.- Ի՞նչ նմանութիւն կայ Բաբելոնի Աշտարակի շինութեան եւ Հոգեգալուստին միջեւ:

- 2.- Ի՞նչ կը կոչուի Համբարձումին յաջորդող Կիրակին:
- ա. Կրկնագատիկ
- բ. Հոգեգալուստ
- գ. Երկրորդ Ծաղկազարդ
- դ. Տօն Երեւման Ս. Խաչի

3.- Յիսուսի յարութենէն քանի՞ օր ետք Պենտէկոստէ կը կոչուի:

- ա. Հինգ
- բ. Յիսուն
- գ. Քառասուն
- դ. Երեք

4.- Յիսուսի յարութենէն քանի՞ օր ետք Հոգեգալուստ կը տօնենք:

- ա. Հինգ
- բ. Յիսուն
- գ. Քառասուն
- դ. Երեք

5.- Յիսուսի Համբարձումը շաբթուան n-ր օրը կը տօնենք.

- ա. Երկուշաբթի
- բ. Հինգշաբթի
- գ. Շաբաթ
- դ. Կիրակի

6.- Այս տարի Հայաստանի առաջին հանրապետութեան հռչակման քանի՞ երորդ տարեդարձն է:

--

7.- Ո՞վ է Միւիթարիչը գոր Յիսուս խոստացաւ զրկել Համբարձումէն ետք:

8.- Ո՞ւր կը կարդանք Հոգեգալուստին մասին:

- ա. Մատթէոսի Աւետարան
- բ. Մարկոսի Աւետարան
- գ. Յովհաննէսի Աւետարան
- դ. Առաքեալներուն Գործերը

9.- Ամբողջացո՞ւր 5-րդ պատուիրանը:

Պ----- Հ----- ու -----, որպէսզի կեանքդ ----- ըլլայ այն երկրին վրայ որ ես Տէրը, քու Աստուածդ, քեզի --- ---:

10.- Այս տարի ե՞րբ կը տօնենք Քրիստոսի համբարձումը.

Մայիս -- ին:

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը
Երկրորդականի անկիւն

1.- Ե՞րբ ստորագրուեցաւ Սեւրի
Դաշնագիրը:

Օ-----, 19--

2.- Ո՞րն է հետեւեալ Կիրակիներուն
շիտակ շարքը.

ա. Երկրորդ Ծաղկազարդ,
Հոգեգալուստ, Համբարձում, Տօն
Երեւման Ս. Խաչի:

ա. Երկրորդ Ծաղկազարդ, Տօն
Երեւման Ս. Խաչի, Հոգեգալուստ,
Համբարձում:

ա. Համբարձում, Երկրորդ
Ծաղկազարդ, Հոգեգալուստ, Տօն
Երեւման Ս. Խաչի:

ա. Տօն Երեւման Ս. Խաչի,
Համբարձում, Երկրորդ Ծաղկազարդ,
Հոգեգալուստ:

3.- Հայերէնը ե՞րբ Հայաստանի
Հանրապետութեան պաշտօնական
լեզու հռչակուեցաւ:

ա. Դեկտեմբեր 1917

բ. Դեկտեմբեր 1919

գ. Մայիս 1918

դ. Փետրուար 1921

4.- Ամբողջացո՞ւր.

ա. Մայր -----

բ. Մայր-----

գ. Մայր-----

դ. Մայր-----:

5.- Հետեւեալներէն ո՞վ կրնայ
ձեռնադրութիւն կատարել.

ա. Սարկաւազը

բ. Եպիսկոպոսը

գ. Ծայրագոյն վարդապետը

դ. Աւագ Քահանան:

6.- Որո՞նք են Քրիստոսի
Եկեղեցոյ սկզբնական շրջանի
նուիրապետական 3 աստիճանները:

ա. Ս.....

բ. Ե..... կամ Ք.....

գ. Ե.....

7.- Ըսէ՛ մէկ բառով «Աստուծոյ ծառայ
ել եկեղեցոյ սպասաւոր».

Կ----- կամ Ժ-----:

8.- Ըսէ՛ մէկ բառով
«Դռնապանութիւն, Ընթերցողութիւն,
Երդմսեցուցչութիւն կամ
Ջահընկալութիւն ընող».

.....:

9.- Ըսէ՛ մէկ բառով «Ս. Պատարագի
ընթացքին նշխարները Ս. խորան
փոխադրել».

Վ.....:

10.- Ի՞նչ նուիրապետական կարգ
կ'ունենայ Ս. Եկեղեցոյ գլխաւոր
սպասաւորը.

.....:

Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ

Սուրբ Յակոբ Կիրակնօրեայ Դպրոց
2012-2013 Տարեշրջանի (33րդ)

Ամսալերջի Հանդէս՝

Կիրակի 19 Մայիս, 2013

Ժամը 13:30-ին

Բաստրմաճեան Սրահ

(մուտքը ազատ)

Յաւելեալ տեղեկութիւններու համար դիմել տնօրէն՝ Թորոս Պապիկեանին

Հեռ. (514)-956-1277 email director@sourphagop.org

Կայքէջ՝

www.sourphagop.org

13-րդ տարի

Ամսաթերթ՝

«Մաշտոցի Արձագանգ»

www.sourphagop.org/մաշտոցի_արձագանգ

20-րդ տարի